

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 248: «Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, που είχε ιδρύσει το 1682 ο μεγάλος Τραπεζούντιος δάσκαλος του Γένους Σεβαστός Κυμινήτης και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπλαση των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 86: «Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο έως το 1909 ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη, που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η ομάδα δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.»

γ. σχολ. βιβλ. 77: «Το Εθνικόν Κομιτάτον, υπό τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, που υποστήριζε την ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, οικονομική ανάπτυξη και μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση και στο στρατό, πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Πρόκειται για πολιτικό σχηματισμό που συγκροτήθηκε στην εθνοσυνέλευση του 1862 και είχε μικρότερη απήχηση.»

ΘΕΜΑ Α2

A. Σωστό

B. Λάθος

Γ. Λάθος

Δ. Σωστό

E. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

σχολ. βιβλ. σελ. 80

«Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου

- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

Για την υλοποίηση αυτού του προγράμματος έγιναν οι εξής προσπάθειες:

1. οργανωτικές μεταβολές και βελτίωση των οικονομικών του κράτους, με την αύξηση των φόρων και τη σύναψη δανείων και
2. παροχή κινήτρων στην ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις.»

Οι τρικουπικοί ακολούθησαν με συνέπεια αυτό το πρόγραμμα, το οποίο όμως είχε ως αποτέλεσμα την εξάντληση των φορολογουμένων και την υπερβολική επιβάρυνση του προϋπολογισμού. Το 1893 το κράτος κήρυξε πτώχευση.

ΘΕΜΑ Β2

σχολ. βιβλ. σελ. 154

α. «Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους “αστικά” επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία, γιατί:

- υπήρχαν τα μουσουλμανικά κτήματα (κυρίως στη Μακεδονία, αλλά και στην Κρήτη, τη Λέσβο, τη Λήμνο και αλλού),
- αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες,
- η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στη γεωργική παραγωγή,
- υπήρχε η πολιτική σκοπιμότητα της αποφυγής κοινωνικών αναταραχών με τη δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου.»

β. «Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη καθώς:

- ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νεϊγύ). Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτάρκεις σε σύντομο

χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής,

- θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που προκάλεσαν οι συνεχείς πόλεμοι (1912-1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 148-149

Στην αρχή το κράτος αντιμετώπισε με τα μέσα που διέθετε τις πρώτες στοιχειώδεις και πιεστικές ανάγκες των προσφύγων: διατροφή, προσωρινή στέγαση, ιατρική περίθαλψη, οι οποίοι φεύγοντας μαζικά, χωρίς τη θέληση τους, από τη Μ. Ασία και αποχωριζόμενοι τις οικογένειές τους έφτασαν στον Πειραιά ή τη Θεσσαλονίκη στριμωγμένοι στα πλοία, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το κείμενο Γ.

Κινητοποιήθηκαν επίσης ιδιώτες, ατομικά ή οργανωμένα, εφοδιάζοντας τους πρόσφυγες με σούπα, ψωμί και κουβέρτες μέχρι να μπορέσουν να στηριχθούν στις δυνάμεις τους (κείμενο Γ). Αποφασιστική, ιδιαίτερα για την ιατρική περίθαλψη και την παροχή φαρμάκων, υπήρξε η δραστηριοποίηση στην Ελλάδα ξένων φιλανθρωπικών οργανώσεων. Διενεργήθηκαν έρανοι, οργανώθηκαν πρόχειρα συσσίτια και έγινε προσπάθεια για καθημερινή διανομή ψωμιού, παροχή ρουχισμού και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης.

Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως, που ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό. Στη συνέχεια το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων (ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922) ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγαση των προσφύγων. Πλήθος ξεπρόβαλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικόπεδα των πόλεων. Δεν έμεινε χώρος στεγασμένος που να μη χρησιμοποιήθηκε: σχολεία, εκκλησίες και τζαμιά, στρατώνες, θέατρα, δημόσια κτίρια, αποθήκες, υπόγεια, όπως επιβεβαιώνει και το κείμενο Α. Μάλιστα, σχολιάζεται ότι τον Σεπτέμβριο του 1922 το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με απόφασή

του επιτρέπει την τοποθέτηση κλινών σε διαδρόμους ξενοδοχείων. Ο δήμος Αθηνών με τη σειρά του θα διαμορφώσει κατάλληλα χώρους του σε ολόκληρη την πόλη ώστε να διαμείνουν προσωρινά οι πρόσφυγες, οι οποίοι έφτασαν τους 70.000 σε 130 πρόχειρους καταυλισμούς διάσπαρτους σε όλη την πόλη, σύμφωνα με ανακοίνωση του. Σε αυτά τα αυτοσχέδια προσφυγικά στρατόπεδα, όπως στον περίβολο του ναού του Ολυμπίου Διός, θα περάσουν μήνες (κείμενο Γ). Πολλά ήταν και τα παιδιά που γεννήθηκαν πάνω στα πλοία κατά τη μεταφορά των προσφύγων στην Ελλάδα (κείμενο Β), ενώ οι μαρτυρίες των ίδιων των προσφύγων φωτίζουν περισσότερο την κατάσταση που αντιμετώπιζαν, μετά την αποβίβασή τους στα λιμάνια της Ελλάδας. Η Φιλιά Χαϊδεμένου (κείμενο Β) λιτά αλλά παραστατικά σχολιάζει ότι κατευθύνονταν σε προαύλια εκκλησιών όπου ήδη υπήρχαν μαζεμένοι πολλοί πρόσφυγες, ενώ στην συνέχεια όσοι από αυτούς είχαν συγγενείς στην Ελλάδα κατέφευγαν σε αυτούς. Στη δική της περίπτωση ήταν τυχεροί και βρήκαν εύκολα τον δρόμο για το κτίριο στο οποίο έμενε ο συγγενής τους, μαζί με άλλους ενοικιαστές, οι οποίοι τους φρόντισαν, ενώ οι ίδιοι ρωτούσαν τους ντόπιους αν είχαν νέα από άλλους συγγενείς τους οι οποίοι είχαν πάρει τον δρόμο της προσφυγιάς.

Επιτάχθηκαν, επίσης, τα άδεια σπίτια σε όλη την Επικράτεια. Καταλήφθηκαν ακόμη και κατοικούμενοι χώροι, οι ένοικοι των οποίων μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες. Η μαρτυρία της Τασίας Χρυσάφη-Ακερμανίδου που παρατίθεται στο κείμενο Β είναι χαρακτηριστική: μετά από περιπλάνηση ημερών η οικογένειά της βρήκε καταφύγιο χάρη στη βοήθεια μιας γυναίκας η οποία τους παραχώρησε τον μοναδικό χώρο που διέθετε στο σπίτι της, το κοτέτσι, αφού πρώτα όμως έσφαξε και τη μοναδική κότα που είχε

ΘΕΜΑ Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 209-210

α. Η κρίση που σημειώθηκε στις σχέσεις του Βενιζέλου με τον πρίγκιπα Γεώργιο κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, όταν ο Γεώργιος απέλυσε τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού. Για να υποστηρίξει τις απόψεις του στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης, ο Βενιζέλος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ» των Χανίων, που ο ίδιος εξέδιδε, πέντε πολύκροτα άρθρα, με το χαρακτηριστικό τίτλο «Γεννηθήτω φως». Το κείμενο Α επιβεβαιώνει την ιστορική αφήγηση προσθέτοντας ότι μέσα από τα απανωτά αυτά δημοσιεύματα ο Βενιζέλος εξηγούσε τη στάση του αλλά

και απαντούσε στις αθηναϊκές εφημερίδες που τον επέκριναν. Στο προσωπικό του σημειωματάριο σημειώνει ότι θεωρεί την απόλυσή του ως έναν τρόπο να του επιρρίψει ευθύνες ο πρίγκιπας για τις δικές του αναποτελεσματικές ενέργειες στο κρητικό ζήτημα και το αδιέξοδο στο οποίο είχε φτάσει. Κατά τα λεγόμενά του ουσιαστικά αποτέλεσε τον αποδιοπομπαίο τράγο.

Ο Γεώργιος ακολούθησε πολιτική αδιαλλαξίας και προχώρησε σε μέτρα περισσότερο αυταρχικά, με την απαγόρευση της ελευθεροτυπίας και με διώξεις και φυλακίσεις διακεκριμένων μελών της κρητικής αντιπολίτευσης.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές, τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντίπαλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Γύρω από τον Βενιζέλο συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις». Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.

Όπως σχολιάζει και ο Σβολόπουλος στο κείμενο Β με την πάροδο του χρόνου και καθώς ο Ύπατος Αρμοστής δεν φαινόταν να μπορούσε να οδηγήσει στην ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, οι αντιδράσεις στο νησί ενισχύθηκαν. Ο Βενιζέλος, μετά την απόλυσή του, εκδηλώνει τον Απρίλιο του 1901 αντιπολιτευτική δράση και καταφέρνει να συσπειρώσει γύρω του πλήθος δυνάμεων. Το γεγονός ότι ο πρίγκιπας Γεώργιος αρνείται να συνδιαλαγεί μαζί τους και να υπάρξει κάποια συμβιβαστική πρωτοβουλία θα οδηγήσει σε βαθιά κρίση την εσωτερική ενότητα του νησιού.

Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης και προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη 64 βουλευτών. Σύμφωνα με το σύνταγμα, 10 ακόμη θα διορίζονταν απευθείας από τον Πρίγκιπα.

β. Η αντιπολίτευση αποφάσισε να μη συμμετέχει στις εκλογές αυτές, κατήγγειλε τα ανελεύθερα μέτρα του Πρίγκιπα και κάλεσε το λαό σε αποχή.

Η κατάσταση εκτραχύνθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 1905, όταν η τριανδρία της αντιπολίτευσης και 15 άλλοι επιφανείς πολιτευτές συνέταξαν και υπέγραψαν προκήρυξη, με την οποία ζητούσαν μεταβολή του συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας. Σύμφωνα με την προκήρυξη

(κείμενο Γ) σκοπός της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης είναι να εκπληρώσει το Εθνικό Πρόγραμμα, γι' αυτό και οι ενέργειές της είναι κλιμακωτές. Πρώτον και σημαντικότερον, θα φροντίσει για την επίτευξη του εδώ και αιώνες επιδιωκόμενου στόχου, της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Δεύτερον, αν αυτός ο στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί, να υπάρξει μία πολιτική προσέγγιση της Κρήτης με την Ελλάδα ώστε να μεταβληθεί η τωρινή κατάσταση στο νησί από διεθνή σκοπιά. Και τρίτον, αν ούτε αυτός ο στόχος μπορεί να εκπληρωθεί, τότε να αναθεωρηθεί το κρητικό σύνταγμα κατά το πρότυπο του ελληνικού συντάγματος, ώστε να απαλλαγεί το νησί από τον «δεσποτισμό» του πρίγκιπα. Μάλιστα στην προκήρυξη οι επαναστάτες προειδοποιούν για ένοπλες λαϊκές συναθροίσεις, ενώ καταστούν σαφές ότι δεν θέλουν κάποια προσωπική μεταβολή, αν όμως αυτό συμβεί, θα αποκρούσουν με κάθε τρόπο ακόμα και με τα όπλα κάθε μη Έλληνα κυβερνήτη στο νησί. Η προκήρυξη αυτή είναι το πρώτο επίσημο επαναστατικό κείμενο, το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. – ΠΟΥΛΑΚΟΥ Μ.

www.floropoulos.gr